

**СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ КОМИСИЈЕ ФОРМИРАНЕ РЕШЕЊЕМ ДИРЕКТОРА
ПЕДАГОШКОГ ЗАВОДА ВОЈВОДИНЕ
(број Решења: 32 од 17. 01. 2019. године)**

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Biológia az általános iskolák ötödik osztálya számára*, на мађарском језику ауторки Тијане Прибићевић, Томка Миљановић, Славице Нинковић и Весне Миливојевић, Герундијум д.о.о, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник превод уџбеника *Биологија за пети разред основне школе* истих ауторки, одштампаног на српском језику, издавача Герундијум д.о.о., Београд којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00159/2018-07 од 27. 04. 2018. године.

Уџбеник је подељен садржински на пет дела: *Az élet eredete és változatossága, A felépítés és a működés egysége, mint az élet alapja, Az öröklődés és az evolúció, Élet az ökoszisztémában, Az ember és az egészség*. На крају уџбеника налази се *A tesztek és a feladatok megoldásai, Szakkifejezések szótára* и *Szakirodalom*.

Утврђено је да је уџбеник штампан са непромењеним садржајем, а измењен је у складу са чланом 40. став 1. и став 2. Закона о уџбеницима („Сл. гласник РС” број 27/2018) и да исти не подлеже поновном одобравању.

Анализиран је стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 – наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које се могу лако исправити и не нарушавају разумљивост градива:

- На 19. страни, на крају наслова „Hogyan ismerjük meg a természetet?” потребно је писати упитник.
- На 22. страни, у тексту испод слике на којој се налазе стаклене посуде уместо речи „hőmérsékletre” потребно је писати „hőmérsékletnek”.
- На 24. страни, испод наслова „Eljárás”, реч „megfigyeld“ исправно је написати „megfigyelt”.
- На 25. страни, код делова светлосног микроскопа реч „okular” исправно је написати „okulár”.
- На 27. страни, испод наслова „Ingerlékenység”, у трећој реченици после другог зареза непотребно је писати члан „a”.
- На 34. страни, наслов лекције „AZ EGYSEJTŰ ÉS A TÖBBSEJTŰ SZERVEZETEK” потребно је писати писаним словима.
- На 37. страни, у четвртог пасусу потребно је болдовати израз „a gombák országába”.

- На 38. страни, испод наслова „Kutatási feladat”, у првој реченици реч „növénycsoport” потребно је писати у множини.
- На 38. страни, у другом пасусу испод наслова „Kutatási feladat”, реч „közük” исправно је написати „közül”.
- На 38. страни, у другом пасусу испод наслова „Kutatási feladat”, испред речи „pikkelyek” непотребно је писати реч „vagy”.
- На 39. страни, прва реченица у другом пасусу није добро структурирана. Уместо реченице „Vannak arra is példák, amikor az egyik faj hím egyede a másik faj nőstényeivel utódokat hoznak létre, ilyen például az oroszlán és a tigris közös utódja.” потребно је писати „Arra is van példa, hogy az egyik faj hím egyede egy másik faj nőstényével hoz létre közös utódokat, ilyen például az oroszlán és a tigris közös utódja.”
- На 41. страни, испод наслова „Az ember táplálkozása”, у другој реченици испред речи: „cukrokat”, „zsírokat” и „fehérjéket” непотребни су чланови „a”.
- На 41. страни, испод наслова „Az ember táplálkozása”, у четвртој реченици уместо реч „lebontódik” требало би писати „bontódik le”.
- На 42. страни, испод наслова „Az élőlények táplálkozási szokásai”, прва реченица у четвртом пасусу (Minden élőlény az életközösségekben táplálkozási viszonyokkal össze van kapcsolva táplálékláncokba) није формулисана на најразумљивији начин.
- На 45. страни, испод наслова „Feltételezés”, у првој реченици на крају реда непотребан је члан „a” испред речи „különböző”.
- На 45. страни, испод наслова „A megfigyelés leírása és a következtetés”, код другог питања, после другог зареза непотребно је писати реч „és”.
- На 47. страни, у другом пасусу уместо израза „lélegezz be mélyen” правилнији је писати израз „vegyél mély levegőt”.
- На 52. страни, у тексту урамљеном зеленом бојом, реч „tanúságos” исправно је написати „tanulságos”.
- На 52. страни, изнад наслова „Kiválasztás az embernél” уместо речи „kiüríti” потребно је писати „üríti ki”.
- На 52. страни, уместо описа под 4. „Babszem alakú, páros szervek, amelyek a vérből a felesleges vizet, sókat és káros anyagokat kiválasztják, és vizelet keletkezik belőlük.” требало би писати „Babszem alakú páros szerv, amely a vérből a felesleges vizet, sókat és káros anyagokat kiválasztja, melyekből vizelet keletkezik.”
- На 52. страни на наведеној интернет страници не пише ништа о вештачком бубрегу.
- На 55. страни, у реченици изнад табеле као и у табели уместо речи „felvesznek” требало би писати „érezkelnek”.
- На 56. страни, у првој реченици уместо речи „károsan” потребно је писати „károsak”.
- На 56. страни, у другој реченици, у црвеном урамљеном тексту реч „érezkszervei” требало би писати у једнини.
- На 56. страни, крају питање „Hogyan működik a szaglás érzékszerve?” на сваком месту требало би ставити упитник.

- На 56. страни уместо описа „Az állat neve melletti üres mezőbe írd be a számot, amely alatt az érzék található, amely az adott állatnál különösen fejlett:” потребно је писати „Az állat neve melletti üres mezőbe írd be azt a számot, amely alatt az az érzék található, amely az adott állatnál különösen fejlett:”
- На 59. страни, уместо реченице „A földigiliszta a hatásokat, melyek rá hatással vannak, nem ugyanúgy „érzi” mint más összetettebb felépítésű élőlények.” требало би писати „A földigiliszta a külső hatásokat, nem ugyanúgy „érzi” mint más összetettebb felépítésű élőlény.”
- На 59. страни, код описа прибора, реч „hungarocell edény” исправно је написати „hungarocelledény”.
- На 59. страни, код описа за прибор реч „kesztyűk” потребно је писати у једнини.
- На 63. страни, испод наслова „A gerincesek egyes csoportjai” на почетку другог и трећег пасуса потребно је писати „Azok az állatok” уместо „Az állatok”.
- На 64. страни, у другом пасусу уместо реченице „Az állatok, amelyeknek külső vázzal rendelkeznek, a **gerinctelenek** közé tartoznak.” требало би писати „Azok az állatok, amelyek külső vázzal rendelkeznek, a **gerinctelenek** közé tartoznak.”
- На 66. страни, у шеми, реч „lemezek” исправно је написати „lemezeik”.
- На 67. страни, код описа за прибор, реч „kesztyűk” потребно је писати у једнини.
- На 70. страни, испод наслова „Ivartalan szaporodás”, у првој реченици трећег пасуса реч „bimbó” потребно је писати после речи „kinövés”.
- На 70. страни, у табели на дну странице, на крају питања „Hogyan néznek ki az utódok?” потребно је ставити упитник.
- На 72. страни, у шеми два пута је написан реч „a test”.
- На 74. страни, у тексту урамљеном зеленом бојом, реч „képességek” потребно је написати у једнини.
- На 74. страни, прва реченица испод наслова „Az ember növekedése és fejlődése” требало би писати на следећи начин: „Az ember növekedése és fejlődése a megtermékenyítést követően az anya testében kezdődik, a terhesség ideje alatt.”
- На 75. страни, у опису четвртог задатка уместо речи „elkészítéd” потребно је писати реч „elkészítesz”.
- На 76. страни, испод наслова „Az állatok növekedése és fejlődése” уместо реченице „Számos állat növekedése és fejlődése, mint például: a macskák, a kutyák, a sertések, a tehének, a lovak, az egerek hasonlít az ember növekedéséhez és fejlődéshez, amely először a nőstény testében történik.” требало би писати „Számos állat növekedése és fejlődése, mint például: a macskák, a kutyák, a sertések, a tehének, a lovak, az egerek hasonlít az ember növekedéséhez és fejlődéshez, amely a nőstény testében kezdődik.”
- На 76. страни, у другом пасусу уместо реченице „Sok állat utódja, mint az embernél az újszülött is, a születés után anyatejjel táplálkozik.” требало би писати „Sok állat utódja, mint ahogyan az embernél az újszülött, a születés után anyatejjel táplálkozik.”

- На 76. страни, у првој реченици испод текста урамљеном розом бојом, уместо речи „történik” потребно је писати реч „kezdődik”.
- На 79. страни, испод текста урамљеном розом бојом, реч „aknek” исправно је написати „aknék”.
- На 79. страни, испод текста урамљеном розом бојом, на почетку друге реченице уместо члана „Az” потребно је писати члан „A”.
- На 80. страни, у петом пасусу, испред речи „bajuszuk” потребно је ставити члан „a”.
- На 80. страни, код задатка број 4, слике су означене ћирилским словима.
- На 80. страни, код задатка број 4, испод слике непотребно је ставити празне квадртиће, зато што ученици требају да повежу животиње које данас живе са њиховим изумрлим прецима.
- На 87. страни, у првој реченици другог пасуса уместо речи „rész” потребно је писати „részét”.
- На 87. страни, уместо првог питања „Hogyan mozognak a halak és a madarak?” потребно је писати „Hogyan mozognak a halak és hogyan a madarak?”.
- На 87. страни, уместо последње реченице „A különböző életfeltételek kihatással voltak a nagyon sok és eltérő tulajdonságokkal rendelkező faj kialakulásához.” потребно је писати „A különböző életfeltételek kihatással voltak nagyon sok eltérő tulajdonságokkal rendelkező faj kialakulásához.”
- На 88. страни, у другој реченици, реч „megállításokat” исправно је написати „megállapításokat”.
- На 88. страни у трећој реченици испред речи „megfelelő” потребно је писати члан „a”.
- На 88. страни, у реченици изнад слике, реч „képezik” потребно је писати на крају реченице.
- На 91. страни, у другом пасусу уместо реченице „Azért, hogy elkerüljék a számos ragadozókat, egyes élőlények olykor kijöttek a szárazföldre is.” потребно је писати „A ragadozók elkerülése céljából, egyes vízi élőlények kijöttek a szárazföldre.”
- На 91. страни, у последњем пасусу уместо реченице „A békák legismertebb ellensége a gólya, a vidra, a csuka, a kígyó és számos más állat is.” требало би писати „A békák legismertebb ellensége a gólya, a vidra, a csuka és a kígyó.”
- На 92. страни, код другог задатка уместо реченице „Húzz alá egyet a felsorolt válaszok közül!” требало би писати „Húzd alá a helyes választ!”
- На 92. страни, у тексту испод другог задатка реч „nővényeket” исправно је написати „nőstényeket”.
- На 94. страни, код описа другог задатка реч „táplálékláncban” исправно је написати „táplálékláncba”.
- На 97. страни, у опису задатка пре имена животиња непотребно је писати чланове „a”.

- На 97. страни, у другој реченици трећег пасуса реч „veszi” исправно је написати „veszik”.
- На 97. страни, у четвртом пасусу, уместо реченице „A levelek színén helyezkednek el gázcserenyíllások.” требало би писати „A levelek színén gázcserenyíllások helyezkednek el.”
- На 98. страни, код описа другог задатка реч „táplálékláncban” исправно је написати „táplálékláncba”.
- На 99. страни, у четвртом пасусу уместо реченице „Azokon a tájakon, ahol kifejezett az évszakok váltakozása, a lombhullató erdők találhatóak.” потребно је писати „Lombhullató erdők találhatóak azokon a tájakon, amelyekre az évszakok váltakozása jellemző.”
- На 100. страни, у првом пасусу као и у тексту испод наслова „Házi feladat” реч „lombhullató” исправно је написати „lombhullató”.
- На 101. страни, у трећем пасусу реч „lábbelik” исправно је написати „lábbeli”.
- На 102. страни, у наслову треће слике, реч „gidáival” требало би писати у једнини зато што на слици приказан само један младенац.
- На 102. страни, у четвртом пасусу болдовати реч „borz”.
- На 103. страни, у петој реченици трећег пасуса, реч „gyűjtenek” потребно је писати у једнини.
- На 103. страни, уместо реченице „Az erőteljes csőr mellett hosszú nyelvük is van, amely segítségével a fák törzséből kiszedik a rovarokat.” требало би писати „Az erőteljes csőr mellett hosszú nyelve van, amely segítségével a fák törzséből kiszedi a rovarokat.”
- На 103. страни у последњем пасусу реч „gyengébb” исправно је написати „gyengébben”.
- На 105. страни, уместо трећег питања „Szerbiában a baglyokkal kapcsolatos néphiedelmeknek milyen hatásuk van ezeknek a madaraknak az egyed számának a csökkenésére?” потребно је писати „Szerbiában a baglyokkal kapcsolatos néphiedelmeknek milyen hatása van a baglyok egyedszámának a csökkenésére?”
- На 106. страни, у првој реченици испод наслова „Élet a föld alatt” реч „kedvezőbbben” исправно је написати „kedvezőbbek”.
- На 107. страни, код првог задатка, ученици требају да решавају задатак на два различита начина, што је бесмислено.
- На 107. страни, на крају описа другог задатка уместо тачке потребно је ставити знак узвика.
- На 108. страни, уместо прве реченице у тексту урамљеном црвеном бојом „Az állatok, melyek életüket a föld alatt töltik, nagyon jól fejlett látás érzékszervük van.” потребно је писати „Azok az állatok, melyek életüket a föld alatt töltik, nagyon jól fejlett látás érzékszervvel rendelkeznek.”

- На 108. страни, код описа задатка, реч „táplálékláncban” исправно је написати „táplálékláncba”.
- На 110. страни, код описа 3. задатка, уместо речи „minden része” требало би писати „azon része”.
- На 111. страни код 8. задатка, уместо описа под d) „Karikázd be a képen a betűket, amelyek a béka lárváit jelölik minden fejlődési szakaszban.” потребно је писати „Karikázd be a képen azokat a betűket, amelyek a béka lárváinak fejlődési szakaszait jelölik.”
- На 111. страни, код 10. задатка испред речи „a betűket” требало би писати реч „azokat”.
- На 113. страни, у другом пасусу уместо реченице „Az információk a tulajdonságok megjelenésére az örökítőanyagban van tárolva, amelyet az új egyed a szüleitől kapja.” потребно је писати „Ezekenek a tulajdonságoknak az információi az örökítőanyagban van tárolva, amelyet az új egyed a szüleitől kap
- На 115. страни, испод наслова „Ismételd át a tanultakat” уместо описа трећег задатка „Az élőlényeknél sorolj fel egy pár tulajdonságot, amelyekre az örökítőanyag mellett a környezeti tényezők is hatással vannak!” требало би писати „Az élőlények tulajdonságai közül sorolj fel néhányat, amelyekre az örökítőanyag mellett a környezeti tényezők is hatással vannak!”
- На 118. страни, у другој реченици уместо реч „folyamatát” требало би писати „folyamata”.
- На 118. страни, у тексту урамљеном розом бојом, уместо реч „végtagjai száma” „végtagjaik száma”.
- На 120. страни, у опису изнад табеле реч „jelöli” требало би писати у множини.
- На 120. страни, код трећег питања уместо речи „kísérlet során” потребно је писати „kísérletben résztvevő”.
- На 124. страни, код 3. задатка, ученици требају да решавају задатак на два различита начина, што је бесмислено.
- На 125. страни, код 8. задатка, уместо описа „Olvasd el a szöveget, és a választ írd a vonalra, majd válaszolj a kérdésekre is!” требало би писати „Olvasd el a szöveget, egészítsd ki a mondatot, és válaszolj a kérdésekre!”
- На 125. страни, на крају текста 8 задатка као и код трећег питања реч „többi baktériumoktól” исправно је написати „többi baktériumtól.”
- На 128. страни, уместо описа задатка „Sorolj fel kutyafajtákat, amelyeket ismersz!” требало би писати „Sorolj fel néhány kutyafajtát!”
- На 128. страни, у првој реченици испод наслова „A vadállatok” уместо израза „a táplálék minősége alapján” требало би писати „a táplálkozásuk alapján”.
- На 131. страни наведена интернет страница (<http://www.brezovica-ski.com/sr/nacionalni-park-sar-planina-41>) не постоји. .

- На 131. страни, у петом пасусу уместо реченице „Leggyakrabban az állatkertekben és a növénykertekben, ahol az élőlényeket mesterségesen szaporítják és gondozzák, később pedig visszatelepítik őket a természetes élőhelyeikre.” требало би писати „Leggyakrabban az állatkertekben és a növénykertekben található, ahol ezeket az élőlényeket mesterségesen szaporítják és gondozzák, később pedig visszatelepítik őket a természetes élőhelyeikre.”
- На 132. страни, у другој реченици четвртог пасуса, после зареза изостављен је реч „hogy”.
- На 135. страни, уместо прве реченици „Felkutatni példákat olyan emberi tevékenységekről, amelyek pozitív és negatív hatással vannak az ember közvetlen környezetére.” требало би писати „Olyan emberi tevékenységek után kutatni, amelyek pozitív és negatív hatással vannak az ember közvetlen környezetére.”
- На 135. страни, уместо „A szükséges eszköz” требало би писати „Szükséges eszközök”.
- На 136. страни, код треће тачке у опису реализације другог пројекта испред речи „műanyag flakonokba” изостављен је реч „kettévágott”.
- На 137. страни, у другом пасусу реч „kontérbe” исправно је написати „konténerbe”.
- На 137. страни, код прве тачке у опису реализације првог пројекта реч „kupakok gyűjtési versenyt” исправно је написати „kupakgyűjtési versenyt”.
- На 137. страни, код описа задатка треће групе реч „másodi” исправно је написати „második”.
- На 138. страни, у трећем пасусу, уместо израза „felkötitek a fára” потребно је писати „kössétek fel a fákra”.
- На 140. страни, у првој реченици последњег пасуса реч „kedvencét” потребно је писати у множини.
- На 140. страни, уместо друге реченице последњег пасуса требало би писати „Felelőtlenség befogadni, majd egy bizonyos idő elteltével elhanyagolni a házi kedvenceket.”
- На 141. страни, у шестој реченици последњег пасуса реч „hozzá” исправно је написати „hozzájuk”.
- На 142. страни, наведена интернет страница <http://www.bozoovrt.izlog.org> не постоји.
- На 143. страни, код кључних речи уместо израза „állatok betegséghordozók” требало би писати „betegséghordozó állatok”.
- На 145. страни, испод наслова „Az ehető gombák” назив печурке „shiitake” исправно је написати „shiitake”.
- На 146. страни, у четвртом пасусу, уместо реченице „Az ember a nem elég ideig főtt vagy sült fertőzött hússal fertőződik meg”. потребно је писати „Az ember akkor fertőződik meg, ha nem elég ideig főtt vagy sült fertőzött sertéshúst fogyaszt”.
- На 148. страни, код 1. задатка реч „Lisákban” исправно је написати „Listákban”.

- На 148. страни, код 2. задатка уместо речи „bőrén van” потребно је писати „bőrében van”.
- На 151. страни, испод друге слике уместо речи „ételadag” потребно је писати реч „étel”.
- На 152. страни, у последњој реченици, после зареза непотребно је писати везник „és”.
- На 153. страни, испод наслова „Az energiaitalok” реч „fogyasztottak” исправно је написати „fogyasztották”.
- На 154. страни, у последњем пасусу испод наслова „A napi étkezés táblázata” реч „helyest” исправно је написати „helyes”.
- На 158. страни, у тексту урамљеном зеленом бојом реч „hosszat” исправно је написати „hosszát”.
- На 158. страни, у последњем пасусу реч „véráramlása” исправно је написати „vér áramlása”.
- На 159. страни, на почетку треће реченице другог пасуса потребно је ставити члан „А”.
- На 161. страни, непотребно је болдовати реч „fiúk”.
- На 161. страни, уместо реченице „Tehát azok a lányok és a fiúk, akik már a serdülőkorban szexuális kapcsolatot létesítenek, szülők lehetnek” требало би писати „Tehát azok a lányok és fiúk, akik már a serdülőkorban szexuális kapcsolatot létesítenek, szülőké válhatnak”.
- На 164. страни, код 3. задатка уместо речи „hamis” требало би писати „helytelen”.
- На 164. страни, код 4. задатка испред речи „függőség” непотребно је ставити цртицу.
- На 165. страни, у другој колони, уместо речи „sertésbőr” потребно је писати „sertés”, реч „fehér” је бесмислено уписан у овој колони, а уместо реч „baromfiból” требало би писати „baromfi”.
- У садржају наслови лекције се не подударају са насловима који се налазе у уџбенику на: 45, 50, 51, 59, 66, 67, 73, 82, 109, 113, 135, 154.
- Литература се налази на 173. страни а не на 172. страни.

Показатељ 2 – Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Стил је прецизан, без неразумљивих елемената.

Показатељ 4 – Страни изрази се користе само када је то неопходно – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником. Непознате или мање познате речи прецизно су објашњена у Речнику на крају рукописа превода уџбеника.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу.

Након пажљивог оцењивања, закључује се да је садржај рукописа превода уџбеника Биологија уџбеник за пети разред основне школе на мађарском језику непромењен у односу на уџбеник на српском језику.

Потенцијалном Издавачу оставља се одговарајући рок за отклањање уочених недостатака, у складу са Законом о уџбеницима („Сл гласник РС“ број 27/2018).